

УДК 378.147

Н. М. Фенько, І. Ю. Круть

*Кіровоградський державний педагогічний університет
імені В. Винниченка*

**ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ
ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
«ВИДАВНИЧА СПРАВА ТА РЕДАГУВАННЯ»**

Аналізується роль інтерактивних методів при підготовці фахівців спеціальності «Видавнича справа та редагування», зокрема можливості впровадження дискусій, дебатів, рольових ігор, мозкового штурму, методів прогнозування, асоціативного експерименту на лекційних, практичних і лабораторних заняттях.

Однією з суттєвих проблем регіонального видавничого простору є дефіцит кваліфікованих спеціалістів-редакторів. Розв'язання цієї проблеми напряму пов'язано з якістю підготовки майбутніх фахівців, зокрема зі спеціальності «Видавнича справа та редагування». Пошуки якісних орієнтирів навчання ведуть до необхідності осмислення певних методичних засад навчального процесу вищої школи [1–2].

Ефективність навчання на сьогодні є чи не найголовнішою методичною умовою сучасної вищої освіти, реалізація якої неможлива без зворотнього зв'язку між студентами і викладачем. У цій взаємодії, з одного боку, студент виявляє свій потенціал і зацікавленість у результатах навчання, а з іншого, викладач демонструє оригінальні підходи до методики і методології власної праці, виступаючи як організатор, консультант, модератор.

У такому разі і студент, і викладач стають суб'єктами інтерактивної моделі організації навчання, яка передбачає постійний зворотний зв'язок і активність, спрямовану на творче переосмислення інформації. Інтерактивна взаємодія виключає домінування однієї думки над іншою, що створює особливий простір демократичного спілкування, грамотної полеміки, критичного мислення і продуманих рішень. Створення комфортних умов навчання, за яких кожен студент відчуватиме свою успішність, інтелектуальну спроможність та фахову спрямованість тісно пов'язує мету навчання з його процесом, що підвищує ефективність навчального процесу.

Необхідність ефективної фахової підготовки студентів спеціальності «Видавнича справа і редагування» робить її невід'ємною від інтерактивної моделі навчання. Вона дозволяє поглиблювати вміння студентів аналізувати видавничий продукт з погляду сучасних соціальних взаємин, оптимально розв'язувати проблемні професійні ситуації, порівнюючи і зіставляючи різні

погляди. Спробуємо описати деякі інтерактивні методи, які можна застосувати при підготовці майбутніх видавців і редакторів.

Передусім необхідно зауважити на особливій ефективності інтерактивного навчання з використанням мультимедійних технологій, які відкривають нові можливості для проектної діяльності. Так звана проектна методика навчання вимагає від студентів серйозного ставлення до професійної компетентності й максимально наближає їх до фахової практичної діяльності. У методиці проект розглядається як сукупність певних дій, документів, текстів, призначених для створення реального об'єкта, предмета або теоретичного продукту. Так, студенти (індивідуально або командно) під час навчання дослідницько-практичним шляхом створюють видавничий продукт — результат докладених зусиль. Це може бути друкований продукт (збірки, буклети, брошури, газети, журнали), відеопроduct (відеоролики, презентації), інтернет продукт (сайти) тощо.

Метод спільного проекту вдало реалізується при роботі в середніх групах (7–9 осіб). Доречно вдаватися як до творчих проектів (якщо задається результат, на який працює команда і загальна схема дій), так і до ігрових (між учасниками розподіляються ролі з чітко окресленими обов'язками, сферою застосування).

Наприклад, допоможе практичному виробленню необхідних видавцеві та редактору вмінь і навичок створення зі студентами моделі малого видавництва. Підготовка передбачатиме виконання конкретних кроків. Спочатку розподілити посадові обов'язки між членами групи (редактор, коректор, верстальник, технічний та художній редактори, спеціаліст з маркетингу). На етапі визначення концепції майбутнього видання варто вдатися до методу **«мозкового штурму»**: він є продуктивним, якщо виникає потреба актуалізувати наявні у студентів теоретичні знання і, найголовніше, розкрити творчий потенціал. Проаналізувавши особливості цільової аудиторії, група має спрогнозувати структуру видання. Перевірити усвідомлення власної ролі та конкретних завдань, які стоять перед кожним учасником, допоможе метод **«мікрофона»**: кожен по черзі висловлюється щодо матеріалів, які він буде готувати, або загалом роботи, яку проводитиме, при цьому обов'язково аргументуючи її необхідність і вагомість. Після цього переходимо до створення конкретного продукту.

Далі докладніше зупинимося на можливостях упровадження інтерактивних технологій при вивченні теоретичних положень, аналізі своєрідності жанрів, а також роботі з текстом і словом.

Активізувати пізнавальну діяльність студентів можуть лекції-дискусії, присвячені проблемам, які мають неоднозначний характер. Оптимально організувати її можна шляхом створення проблемної ситуації, якщо категорично сформульована лектором теза неодмінно викличе заперечення, відтак публічне обговорення становитиме всебічний аналіз питання. Зокрема, можлива тема для лекції-дискусії «Сучасні трансформації редакторського

фаху: переваги і недоліки». Обов'язкова умова — попередня підготовка лектором ключових тез, які потребують обговорення, створення своєрідного плану.

При вивченні жанрів зацікавленню студентів, усвідомленому сприйняттю матеріалу сприятимуть методи складання алгоритму дій, створення психологічного настрою та ін.

Метод **складання алгоритму дій** дає можливість з'ясувати особливості таких жанрів, як репортаж, журналістське розслідування. Завданням може бути укладання орієнтовного плану дій при роботі над певною темою (наприклад, задачі в довготривалу оренду зон, які первинно мали статус заповідних, тощо).

Одним з благодатних жанрів для розвитку критичного мислення студентів і вироблення індивідуального стилю письма є робота над художньо-публіцистичним есе. Посиленню публіцистичності допоможе підготовча робота: згадка про подію, ситуацію, яка сколихнула свідомість, викликала яскраві емоції; узагальнення досвіду: чому це виявилось важливим; виділення основних образів, предметів, що допоможуть передати настроїв.

Для жанру інтерв'ю важливо не лише точно, правильно та доречно формулювати питання (ці вміння можна виробляти за допомогою дебатів) і вдало вибудовувати їх у концепцію, але й створення відповідної атмосфери з урахуванням особливостей мовця.

Зміцнювати вміння адаптуватися до співрозмовника можна за допомогою методу **створення психологічного настрою**. Зокрема, на **рольовій грі** «інтерв'юєр—співрозмовник» можна запропонувати завдання створити ситуацію, коли журналіст намагається вести довірливу розмову, а респондент насправді поспішає. З характеру протікання інтерв'ю буде зрозуміло, хто володіє ситуацією.

Практична робота з текстом, словом і спостереження за особливостями функціонування цих мовних одиниць сприятимуть виробленню мовленнєвих умінь і навичок майбутніх редакторів.

Метод прогнозування доречно застосовувати для відшліфовування навиків літературного редагування. За прочитаною частиною тексту подумки опрацьовуються можливі шляхи продовження (або ж навпаки початку). Вдале застосування цього методу допоможе виробити вміння структурувати текст, а також виявляти помилки його побудови (про недоліки сигналізуватиме ситуація, якщо прогнозований розвиток принципово відрізняється від дійсного).

Слово є носієм не лише лексичного й граматичного значень — у ньому закладена культурна, міфічна, символічна інформація мовної картини світу народу. Важливо, щоб студенти, які в майбутньому безпосередньо працюватимуть з друкованим словом, розуміли і відчували наявність у лексеми цього супровідного значеннєвого поля. Безперечно, чуття мови виробляється поступово з пізнанням мови й культури народу. Проте окремі методи допомагають виявити, вивести на свідомий рівень культурне поле окремих слів.

Метод **асоціативного експеримента** (завдання — підібрати асоціації до цікавого для дослідника слова) дозволяє виявити емоційне поле лексеми.

Окрім індивідуальних реакцій, культурно значимі слова у більшості респондентів викликають схожі асоціації.

З'ясування міфічного і символічного значень слів особливо важливе на етапі обговорення назви видання та заголовку матеріалу.

Наприклад, аналіз запропонованих студентами назв видання для дітей «Капітошка», «Їжачок», «Маківка» дав такі результати. Слово *Капітошка* у більшості респондентів викликало асоціації: *краплина, кулька, радість*, негативних асоціацій немає. Для їжачка найважливішими виявились ознаки круглий (слова м'ячик, клубок) і хазяйновитий (слова трудяга, яблуко). Відтак, перші дві назви для дитячих видань підходять.

Слово *маківка*, крім характеристик *краса, молодість*, у переважній більшості респондентів викликало асоціації з наркотиком (слова *голка, сон* тощо). Релевантність психотропних характеристик підтверджує також фразеологія (*спати, як після маку; наїстися маку*). Отже, назву для дитячого видання підібрано невдало, оскільки супроводжується небажаним асоціативним рядом.

Усі вищезазначені методи можна розподілити за класифікаційними групами технологій інтерактивного навчання [2, с. 33]. Наприклад, до інтерактивних технологій кооперативного навчання можуть належати методи «Спільний проект», «Алгоритм дій», «Прогнозування»; до інтерактивних технологій колективно-групового навчання — «Мікрофон», «Мозковий штурм», «Асоціативний експеримент»; до технологій ситуативного моделювання — «Рольова гра», «Психологічний фон»; до технологій опрацювання дискусійних питань — «Дискусія», «Дебати».

Насамкінець додамо, що ефективне начало закладено в самій сутності інтерактивного навчання, при якому до навчального процесу залучаються всі його учасники. При цьому вони мають змогу рефлексувати з приводу того, що вони знають та думають. Інтерактивна діяльність ґрунтується на діалогічному спілкуванні, яке сприяє взаєморозумінню, взаємодії, спільному розв'язанню фахових завдань і професійних проблемних ситуацій.

1. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / За ред. О. М. Пехоти. — К., 2001.
2. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко; за ред. О. І. Пометун. — К., 2004.

ИНТЕРАКТИВНЫЕ МЕТОДЫ УЧЕБЫ ПРИ ПОДГОТОВКЕ СПЕЦИАЛИСТОВ СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ИЗДАТЕЛЬСКОЕ ДЕЛО И РЕДАКТИРОВАНИЕ»

Анализируется роль интерактивных методов при подготовке специалистов специальности «Издательское дело и редактирование», в частности возможности внедрения дискуссий, дебатов, ролевых игр, мозгового штурма, методов прогнозирования, ассоциативного эксперимента, на лекционных, практических и лабораторных занятиях.

INTERACTIVE METHODS OF STUDIES AT PREPARATION OF SPECIALISTS OF SPECIALITY «PUBLISHING BUSINESS AND EDITING»

In the article is analysed role of interactive methods at preparation of specialists of speciality «Publishing business and editing», in particular possibilities of introduction of discussions, debates, rolevikh games, cerebral assault, methods of prognostication, associative experiment, on lecture, practical and laboratory employments.

Стаття надійшла 8.10.08

УДК 070.4-004

С. В. Ткаченко

*Кіровоградський державний педагогічний університет
імені В. Винниченка*

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-СЕРВІСІВ WEB 2.0 У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ РЕДАКТОРІВ

Розглядаються напрямки перспективного використання дидактичних можливостей соціальних сервісів мережі Інтернет нового покоління Web 2.0 у процесі професійної підготовки майбутніх редакторів. Подаються методичні рекомендації щодо застосування даних ресурсів у навчальному процесі.

У зв'язку зі стрімким і радикальним розвитком інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та широкомасштабною їх інтеграцією в усі сфери життя людини, сьогодні ми є свідками парадигмального зсуву в площині розуміння значення ІКТ для людства. Комп'ютерні, комунікаційні та мобільні технології поступово стають звичним і в той же час надійним (а інколи й незамінним) помічником для людини в її повсякденному житті, функціонують як засіб та спосіб самореалізації як у професійному, так і в особистісному плані. Адже цифровий матеріал (координати точки знаходження довільного об'єкта, цифрова фотографія, аудіо- чи відеозапис тощо) сьогодні може бути записаний кожним за допомогою простих та відносно недорогих мобільних засобів [3; с. 3].

Мобільний телефон, цифрова відеокамера чи ноутбук сьогодні — це вже не екзотика, а реальна необхідність для людини, яка хоче бути конкурентоспроможною в сучасному світі. Високий рівень комп'ютерної грамотності — це норма сьогодення, яка не залежить від рівня та напрямку освіти, яку здобула людина. Остання обставина вимагає від нас кардинального перегляду концепту бачення ІКТ передусім системою освіти, яка покликана готувати